

Спеціалізованій вченій раді Д 26.059.04
Національного транспортного університету
Міністерства освіти і науки України
01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1

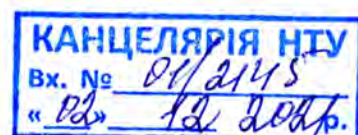
ВІДГУК

офіційного опонента
доктора економічних наук, професора
Яновської Вікторії Петрівни
на дисертаційну роботу Гайдай Ганни Григорівни
на тему: «Формування інвестиційної стратегії автотранспортних
підприємств в конкурентному середовищі»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Аналіз дисертаційної роботи Гайдай Ганни Григорівни дає можливість сформулювати узагальнені висновки щодо актуальності, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки дослідження, основні положення якого виносяться на захист.

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Для забезпечення стабільного функціонування та сталого розвитку економіки України необхідна активізація інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств усіх галузей, в тому числі підприємств автомобільного транспорту. Перехід до економіки, заснованій на знаннях, використання прогресивних інформаційних технологій, зміни в організації роботи, спричинені карантинними обмеженнями, необхідними для запобігання поширенню COVID-19, пришвидшення темпів оновлення транспортних засобів, обумовлені появою техніки нового покоління та запровадженням екологічних стандартів, вимагають від автотранспортних підприємств ефективного використання наявних фінансових ресурсів та підвищення якості стратегічного управління інвестиціями.

Наразі в Україні автотранспортні підприємства функціонують в умовах нестабільного бізнес-середовища та зростання попиту на якісно нові транспортні послуги і при цьому мають потребу в оновленні основних засобів через значну їх фізичну та моральну зношеність і вимагають переходу до сучасніших технологій. Наявність численних інвестиційних альтернатив зумовлює необхідність проведення детального аналізу та потребує розроблення методичних підходів до формування й обґрунтування вибору якісних інвестиційних стратегій, які є визначальною умовою розвитку та підвищення ефективності економічної діяльності автотранспортних підприємств і зростання їх конкурентоспроможності на ринку транспортних послуг.

Зважаючи на вищезазначене, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Г. Г. Гайдай, спрямована на розвиток теоретичних засад, розробку науково-методичного інструментарію та надання практичних рекомендацій щодо формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі, є надзвичайно актуальною та безумовно своєчасною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри «Економіка» Національного транспортного університету за темами: «Ринкові відносини і підприємництво» (номер державної реєстрації 0112U008411, 2011–2015 рр.), у якій автором досліджено основні види інвестиційних стратегій та узагальнено особливості їх застосування автотранспортними підприємствами; «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації 0112U008411, 2016 р.), де автором досліджено основні підходи до формування інвестиційної стратегії підприємства в конкурентному середовищі; «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації 0117U000126, 2017–2021 рр.), що містить авторське теоретичне обґрунтування та розроблені практичні рекомендації щодо формування інвестиційної стратегії, зокрема науково-методичні положення її формування автотранспортними підприємствами в конкурентному середовищі.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані у дисертації Г. Г. Гайдай, достатньою мірою обґрунтовані, що підтверджується застосуванням фундаментальних положень економічної теорії та сучасних концепцій менеджменту, законодавчих та нормативно-правових актів щодо регулювання діяльності транспортного комплексу, даних Державної служби статистики України, наукових, практичних та науково-аналітичних матеріалів, а також Інтернет ресурсів та результатів власних досліджень здобувачки, в яких розглядаються актуальні проблеми автотранспортних підприємств.

Варто також зазначити, що завдання, концептуальні положення наукової новизни і висновки дисертації взаємопов'язані, відображають логічність проведеного дослідження. Результати дисертаційної роботи отримані автором особисто.

Проаналізовано достатню кількість інформаційних джерел (186 позицій), що свідчить про глибоку обізнаність автора в наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених; цитування та визначення інших авторів підкріплені відповідними посиланнями.

Обґрунтованість отриманих наукових результатів, висновків і рекомендацій, забезпечується використанням сучасних загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання процесів та явищ в їх взаємозв'язку та розвитку, а саме: монографічного (при опрацюванні наукових робіт із питань формування інвестиційної стратегії підприємств); абстрактно-логічного (при узагальненні та формуванні висновків); прийомах відносних величин (при визначенні вагових коефіцієнтів впливу факторів), порівняльного та структурно-логічного аналізу (при дослідженні існуючих теоретико-методологічних підходів до оцінювання інвестиційної стратегії), статистичний методу (при розрахунку рівня ризику), експертного методу (при визначення ймовірності настання певних подій, при оцінці факторів впливу), анкетування, (для апробації запропонованих

у дисертації теоретичних і методичних положень), PEST-аналізу (при розрахунку впливу факторів макросередовища на якість інвестиційної стратегії).

Достовірність та обґрунтованість зроблених висновків та рекомендацій в дисертаційній роботі Г. Г. Гайдай визначаються сукупністю кінцевих наукових результатів, які були представлені та схвалені на шістнадцяти міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що мають широку географію (м. Київ, м. Луцьк, м. Сімферополь, м. Перемишль (Польща)).

4. Наукова новизна результатів дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні і удосконаленні науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі, що дозволяє зробити наступні висновки:

1. На основі узагальнення підходів до трактування поняття інвестиційна стратегія у вітчизняній та зарубіжній фаховій літературі із врахуванням специфіки діяльності підприємств транспортної галузі, автором запропоновано власне визначення категорії «інвестиційна стратегія автотранспортного підприємства», що розглядається як деталізований за напрямками і строками, обґрунтований довгостроковий адаптований план інвестування автотранспортного підприємства, який визначає цілі, напрями, форми; оптимізує структуру інвестиційних ресурсів; оцінює і реалізує інвестиційні можливості та моделює перспективну інвестиційну позицію, забезпечуючи найбільш ефективні шляхи її досягнення в конкурентному середовищі, а також визначення поняття «якості інвестиційної стратегії» як оціночної характеристики інвестиційної стратегії, яка залежить від певних параметрів: ефективності, рівня ризику, а також впливу факторів макро-, мікро- та мезосередовища; кожен з показників якої має інтегральне походження, тобто містить в собі залежність від відповідних одиничних параметрів. (стор. 38, стор. 149).

2. У результаті проведеного дослідження сучасних методичних підходів до формування інвестиційної стратегії на основі комплексного підходу автором запропоновано науково-методичне забезпечення процесу формування інвестиційної

стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі, що дозволяє узагальнити та поєднати сукупність цілей, суб'єктів, об'єктів, принципів, інструментів та методів, спрямованих на формування інвестиційної стратегії для підвищення конкурентоспроможності автотранспортних підприємств на ринку транспортних послуг (стор. 95, стор. 102, стор. 105, стор. 113).

3. Дисертанткою уточнено класифікацію принципів формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств. Виділено три групи принципів: базові принципи, загальні для всіх суб'єктів економічної системи (принципи науковості, комплексності, системності, економічної обґрунтованості, узгодженості, об'єктивності, розвитку, реалізованості); специфічні принципи, які враховують організаційно-економічні умови здійснення інвестиційної діяльності (принципи інноваційності, синергізму, відповідності, збалансованості джерел інвестицій, відповідальності, адаптивності, екологічності, маневреності); принципи економічної доцільності (ефективності, окупності, прибутковості, мінімізації ризику, посилення конкурентоспроможності) (стор. 105–108).

4. Удосконалено систему цілей інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств, що, на відміну від існуючих підходів, враховує цілі різних рівнів: на мікрорівні – приріст прибутку від інвестованих ресурсів внаслідок забезпечення стійких конкурентних переваг; на мезорівні – реалізацію економічних інтересів всіх суб'єктів інвестиційної діяльності в бізнес-середовищі; на макрорівні – кількісний і якісний приріст капіталу, ефективне використання інвестиційних ресурсів, створення і підтримку сприятливого інвестиційного клімату, що визначає стратегічні орієнтири підприємств (стор. 176).

5. Розроблено концептуальну модель формування інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства, що об'єднує всі необхідні елементи теоретичного (мету, об'єкт, предмет, наукову платформу, принципи) та науково-методичного підґрунтя (підходи, методи, критерії), ураховує фактори впливу макро-, мезо- та мікрорівня, включає етапи і складові для визначення типу стратегії підприємства та у цілому надає можливість побудувати ефективну інвестиційну стратегію (стор. 113).

6. Запропоновано методичний підхід щодо формування інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства, який базується на п'яти блоковій послідовності побудови стратегії, що враховує всі компоненти організаційного процесу її розробки та специфіку діяльності підприємств автомобільного транспорту в конкурентному середовищі (стор. 173).

7. На основі аналізу існуючих методів оцінювання інвестиційної стратегії, вдосконалено відповідний інструментарій шляхом застосування інтегрального показника оцінки якості інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства, який враховує ефективність інвестиційної стратегії, рівень інвестиційних ризиків, вплив факторів бізнес-середовища та дозволяє визначати пріоритетність напрямів інвестиційного розвитку підприємства. (стор. 150–153).

За сукупністю та рівнем викладення наукових положень дисертаційну роботу Г.Г. Гайдай можна оцінити як закінчене наукове дослідження з достатньо обґрунтованими та достовірними науковими результатами.

5. Практичне значення й впровадження результатів дослідження
Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні положення дисертаційної роботи доведено до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій, які спрямовано на формування інвестиційної стратегії та створення механізму її імплементації автотранспортними підприємствами з метою забезпечення стійкого положення на конкурентному ринку транспортних послуг та сприяння економічному розвитку в стратегічній перспективі.

Отримані результати мають практичне значення та впроваджені автотранспортними підприємствами України, зокрема ПАТ «Київська виробнича компанія «РАПІД» (акт впровадження №016/01 від 6.09.2021 р.) та ТОВ «ГОНТА ТРАНС-СЕРВІС» (акт впровадження №05/011 від 28.08.2021).

Також теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Національного транспортного університету при підготовці та під час викладання дисциплін «Інвестування», «Капітал підприємства», «Економіка підприємства», «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків (акт впровадження №2222/05 від 01.10.2021 р.).

6. Оцінка повноти викладення результатів дослідження в опублікованих роботах

Основні результати дослідження опубліковано у 33 наукових працях, з них у 17 статтях (14 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в електронному фаховому виданні України; 2 статті у науково-періодичному виданні інших держав (Польща)) та у 16 публікаціях апробаційного характеру. Загальний обсяг наукових праць становить 8,75 друк. арк., з яких 7,56 друк. арк. належать особисто автору.

Зміст опублікованих праць дозволяє зробити висновок про повноту викладення основних наукових положень дисертаційної роботи Г. Г. Гайдай. Якість, кількість і обсяг наукових праць, опублікованих автором, є достатніми для ознайомлення наукової спільноти з результатами дисертації та відповідає вимогам Міністерства освіти та науки України щодо здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Автореферат розкриває основні положення проведеного дослідження, містить отримані наукові результати, висновки та пропозиції. Структура, зміст, основні положення, результати автореферату та дисертації Г. Г. Гайдай ідентичні.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація має традиційну структуру: вступ, три розділи, висновки, додатки, список використаних джерел. Робота відповідає встановленим вимогам МОН України, повною мірою відображає основний зміст, наукові положення, висновки та рекомендації.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Визнаючи авторський підхід до вирішення поставленого наукового завдання та враховуючи достатній науковий рівень дисертації Гайдай Ганни Григорівни, слід відмітити окремі положення та зауваження як такі, що можуть стати предметом дискусії та подальших наукових досліджень і потребують пояснень у процесі захисту дисертації:

1. Опис теоретичних засад формування інвестиційної стратегії, представлений у першому розділі, лише фрагментарно ураховує галузеву специфіку, властиву автотранспортним підприємствам. Робота на багато виграла б, якби особливостям галузевого інвестування, специфіці вибору інвестиційних альтернатив, нестандартним факторам впливу на масштаб і структуру інвестицій та своєрідним характеристикам стратегічного управління процесом інвестування саме на автотранспортних підприємствах було приділено більше уваги.

2. В процесі аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку автотранспортних підприємств (п. 2.1 дисертації) автор досліджує тенденції зміни обсягів вантажних перевезень, виміряних кількістю перевезених тон вантажів, залишаючи поза увагою динаміку вантажообігу, пасажирообігу та кількості перевезених пасажирів, аналіз яких, у т.ч. у порівнянні трендів, дозволив би автору виявити більше закономірностей, зокрема таких, що описують перетворення у характері вантажних перевезень, охоплюють ринок транспортних послуг загалом та ґрунтовніше визначають сучасну та майбутню роль автомобільного транспорту в транспортній системі країни.

3. Було б доцільно більше уваги приділити процесу обґрунтування вагових коефіцієнтів групи показників для розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства (стор. 66), зокрема особливостям проведення експертного оцінювання та методичним засадам узагальнення одержаних результатів. Крім цього детальніше розглянути теоретичні підходи та практику оцінювання інвестиційної привабливості, всебічно обґрунтувавши вибір застосованого інструментарію.

4. Потребує додаткового пояснення розрахунок середньозваженої вартості капіталу при апробації запропонованого автором науково-методичного підходу до формування інвестиційної стратегії, зокрема було б бажано пояснити вибір відсоткових рівнів необхідної або запланованої доходності власного капіталу та вартості залучених коштів. Виникають запитання чому автор як вартість залучених коштів приймає середню облікову ставку Національного банку України? На яку дату визначає вказані показники? Чому їх не

диференціює за автотранспортними підприємствами та навіть розглядає підхід саме у розрізі підприємств, а не у розрізі інвестиційних проєктів?

5. У роботі іноді зустрічається не досить коректне подання матеріалу. Наприклад, рис. 2.1 частково дублює інформацію табл. 2.1, а також не містить підпису даних; темпи росту загального обсягу вантажних перевезень та обсягу перевезень автомобільним транспортом представлені на окремих рисунках (рис. 2.2 та рис. 2.3), хоча їх подання в одній системі координат у порівнянні було б більш наочним, тощо.

6. Список використаних джерел містить значну кількість підручників і навчальних посібників. Було б доцільно розширити літературну базу і, відповідно, бібліографічний опис за рахунок дисертаційних та монографічних досліджень, наукової періодики, у т.ч. статей, зокрема англійських, опублікованих в іноземних виданнях.

7. Обсяг окремих параграфів у понад ніж у чотири рази перевищує обсяг інших, обсяг другого розділу більш ніж у двічі перевищує обсяг першого розділу. Збалансованіше подання результатів досліджень із формуванням більш рівномірної структури лише поліпшило б дисертаційну роботу.

Але в цілому, наявність відмічених недоліків не зменшує наукові здобутки дисертанта та не впливає на загальне позитивне враження від дисертаційної роботи.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Гайдай Ганни Григорівни на тему: «Формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі» є цілісною, завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, яка містить наукову новизну, має практичну значимість, пропонує вирішення важливого наукового завдання розвитку теоретико-методичних засад, розроблення практичних рекомендацій щодо формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі, реалізація якого забезпечить подальший інвестиційний розвиток підприємства та покращить результати його функціонування.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

Вважаю, що дисертаційна робота на тему «Формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами і доповненнями), а її авторка, Гайдай Ганна Григорівна, заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук,
професор, завідувач
кафедри економіки, маркетингу та
бізнес-адміністрування
Державного університету
інфраструктури та технологій

В. П. Яновська

Проректор з науково-педагогічної роботи
Державного університету інфраструктури
та технологій

Ю. П. Дудник